

PERKAHWINAN TANPA KEBENARAN :
KAJIAN KES DI MAHKAMAH SYARIAH DI ALOR
SETAR, KEDAH DARUL AMAN

HAZIZAN BIN HJ MAT DESA

DISERTASI INI DIKEMUKAKAN UNTUK MEMENUHI
BAHAGIAN II IJAZAH SARJANA SYARIAH (SECARA
BERKURSUS DAN DISERTASI)

JABATAN FIQH DAN USUL
BAHAGIAN PENGAJIAN SYARIAH
AKADEMI ISLAM
UNIVERSITI MALAYA
KUALA LUMPUR
2003

ABSTRAK

Kajian ini berkenaan perkahwinan tanpa kebenaran di Mahkamah Syariah Daerah Kota Setar. Berdasarkan kajian daripada tahun 1996 – 2000, secara keseluruhan perkahwinan tanpa kebenaran berlaku kerana beberapa faktor antaranya ialah halangan ibubapa, poligami, berkahwin dengan rakyat asing, sudah terlanjur dan sebagainya. Perkahwinan yang berlaku ini menimbulkan banyak permasalahan seperti tidak boleh menuntut hak dalam perkahwinan, tidak boleh mendaftar anak, boleh dituduh khalwat, merenggangkan hubungan kekeluargaan, masyarakat memandang serong dan dikenakan tindakan undang-undang. Disertasi ini mengandungi lima bab. Dalam bab Pertama, dibincangkan tentang Metodologi Penyelidikan. Manakala di dalam bab yang kedua, dibincangkan tentang perkahwinan tanpa kebenaran sebagai satu jalan mudah yang dipraktikkan oleh setengah masyarakat. Ia juga menyentuh faktor-faktor berlakunya perkahwinan tanpa kebenaran beserta dengan contoh-contoh kes. Dalam bab Ketiga, dibincangkan peruntukan **Enakmen Undang-Undang Keluarga Islam Negeri Kedah 1979** mengenai perkahwinan tanpa kebenaran dan kesan penguatkuasaan undang-undang beserta penalti terhadap kesalahan ini. Dalam bab Keempat, dibincangkan keraguan dan masalah akibat daripada kahwin tanpa kebenaran serta analisis kes-kes dari tahun 1996 – 2000. Dalam bab Kelima, dikemukakan cadangan dan penyelesaian yang dirasakan perlu dilakukan oleh pihak yang terlibat. Dalam bab ini juga dilontarkan beberapa cadangan serta mengemukakan kaedah dalam membendung seterusnya membentasi kegiatan perkahwinan tanpa kebenaran.

ABSRTACT

The purpose of this study is to reveal about the marriages without permission within the jurisdiction of the Syariah Court in the District of Kota Setar. According to the statistics made from 1996-2000, the marriages conducted due to certain identified factors namely objections from parents, polygamy, and illicit intercourse before marriage and marrying foreigners. Such marriages finally turned bitter as their rights will not be addressed. They are also can be charged for 'hallway' offence which later will break their family ties and can be penalized. This dissertation contains five chapters. The First chapter will discusses the Research Methodology pertaining to this study. Second chapter deals with the introduction of Marriages Without Permission that has been regarded as an alternative or an easy way by some people in the society. It also touches the factors, which led into this kind of marriage together with examples taken from the reported cases. In the Third chapter, the discussion were based generally on the Islamic Family Law Enactment of Kedah State 1979, and focused on marriage which took place without permission from the Registrar of marriage and divorce, and effect on law enforcement and the penalties. In this chapter it discusses the enforcement of law which has been provided to prevent such marriages without permission. The current enactment which known as Islamic Family Law Enactment of Kedah State 1979 has provided the procedure in marriage application. This enactment also provides the offences according to unlawful marriages. The writer discusses the structure of Kedah State Syariah Court. The fourth chapter discusses the doubts that arouse and the problem faced by the couples due to the unlawful marriage based on the reported cases from 1996-2000. While the fifth chapter, concludes this study and brings

out some suggestions as well as remedies that may, in future can be taken in consideration in order to alleviate or overcome and to solve the problem

;

PENGAKUAN

SAYA mengakui karya ini adalah hasil kerja saya sendiri kecuali nukilan-nukilan dan ringkasan-ringkasan yang tiap-tiap satunya telah saya jelaskan sumbernya.

05 Mei, 2001
11 Safar, 1422

HAZIZAN BIN HJ. MAT DESA
IGA 99089

PENGHARGAAN

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين
وعلى آله وصحبه أجمعين

Alhamdulillah, terlebih dahulu penulis memanjatkan rasa kesyukuran kehadiran Allah dan selawat serta salam ke atas junjungan besar Nabi Muhammad S.A.W. dan ahli-ahli keluarga serta sahabat-sahabatnya. Alhamdulillah dengan limpah dan RahmatNya, yang telah memberi keyakinan serta kekuatan kepada penulis untuk menyiapkan tesis ini.

Kesempatan ini, penulis ingin merakamkan setinggi-tinggi ucapan penghargaan dan terima kasih kepada Yang Berbahagia lagi dikasihi Al-Fadhil Dr. Rahimin Affandi bin Abd. Rahim selaku penyelia tesis ini. Penulis amat terhutang budi kepada beliau atas tunjuk ajar, nasihat dan pandangan yang telah diberikan untuk menyiapkan tesis ini.

Tidak lupa juga kepada semua Pensyarah-Pensyarah Ijazah Tinggi Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya terutamanya kepada Yang Berbahagia Prof. Dato' Dr. Mahmood Zuhdi Bin Abd. Majid selaku Pengarah Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya yang telah memberi banyak dorongan dan semangat kepada penulis bagi menjayakan tesis ini.

Ucapan terima kasih kepada Dato' Syeikh. Yahaya bin Hj. Jusoh, Yang Di Pertua Jabatan Hal Ehwal Agama Islam Negeri Kedah, Dato' Syeikh. Hasbullah bin Hj. Abd. Halim, Ketua Hakim Syarie Negeri Kedah, Dato' Paduka Syeikh. Abd. Majid bin Md. Noor Pengerusi Jawatankuasa Fatwa Negeri Kedah, Tuan Syeikh Zainal bin Embun, Hakim Mahkamah Rendah Syariah Daerah Kota Setar, Tuan Syeikh Abd. Ghani bin Othman, Ketua Pendakwa Syarie Negeri Kedah, Tuan Syeikh. Abd. Rahman Bin Abdullah, Hakim Mahkamah Baling, Tuan Syeikh. Ahmad Bin Salleh, Pegawai Agama Kota Setar, Tuan Syeikh. Roze bin Abdul Wahab, Pendaftar Mahkamah Syariah Negeri Kedah, Ustaz Asri bin Taib, Penolong Pegawai Pendakwa Syariah Negeri Kedah dan semua kakitangan Mahkamah Syariah dan kakitangan Majlis Agama Islam Negeri Kedah kerana memberi kerjasama dan bantuan untuk mendapatkan bahan-bahan untuk tesis ini.

Ucapan sekalung budi dan penghargaan serta tulus hati buat ayahbonda dan isteri tercinta, abang-abang, kakak-kakak dan adik-adik tersayang yang telah banyak memberi dorongan hingga tercapai cita-cita penulis.

Akhirnya, tidak ketinggalan buat semua rakan-rakan sejawatan yang telah memberi kerjasama bagi menyiapkan tesis ini. Semoga segala kerjasama yang diberikan akan mendapat ganjaran daripada Allah S.W.T.

Wassalam.

Hazizan Bin Hj. Mat Desa
Pejabat Agama Daerah Bandar Baharu
09800 Serdang, Kedah D.Aman.

No.40, Kg. Belakang Pekan, -
Sg. Kecil Ilir,
14300 Nibong Tebal, S.P.S.,
Pulau Pinang.
04 - 5936842

KAEDAH TRANSLITERASI

1. Konsonan

HURUF ARAB

HURUF RUMI

ا	a
ب	b
ت	t
ث	th
ج	j
ح	h
خ	kh
د	d
ذ	dh
ر	r
ز	z
س	s
ش	sh
ص	s
ض	d
ط	‘
ظ	z
ع	‘
غ	gh

HURUF ARAB

ل

م

ن

و

هـ

ء

ي

ة

HURUF RUMI

l

m

n

w,u

h

,

i,y

h

2. Vokal

a. Pendek

ا a

ي i

و u

b. Panjang

آ ā

ى ī

و ū

c. Diftong

أَي ay

أَو aw

Catatan

Perkataan-perkataan Arab yang telah dimelayukan melalui Kamus Dewan tidak ditransliterasikan seperti syariah, syarak, hukum, kadi, fatwa, rasulallah dan lain-lain kecuali apabila perkataan tersebut digunakan dalam frasa Arab seperti *al-shari'ah*, *al-hadith* dan lain-lain.

SENARAI SINGKATAN

Abd.	Abdul
B.	Bin
Bil.	Bilangan
BT.	Binti
&	Dan
Dr.	Doktor Falsafah
MAIK	Majlis Agama Islam Negeri Kedah
Hlm.	Halaman
Ibid	Ibidem (Pada tempat yang sama)
JHEAIK	Jabatan Hal Ehwal Agama Islam Negeri Kedah
Jld	Jilid
Lwn	Lawan
Op.cit	Operanti (Dalam karya tersebut)
Prof.	Profesor
S.A.W	Salla Allah 'Alayh wa Sallam
S.W.T	Subhanahu wa Ta'ala
t.t	Tanpa tahun

SENARAI LAMPIRAN

- A. Peta Negeri Kedah
- B. Contoh Catitan / Cara Pendaftaran Nikah Luar Negeri Seksyen 23 Enakmen Keluarga Islam Negeri Kedah 1979.
- C. Contoh Kes Bil 33/99
- D. Senarai Nama Jurunikah Thailand Yang Bertauliah Wali Am
- E. Borang Permohonan Berkahwin Luar Negeri
- F. Borang Kebenaran Berkahwin Luar Negeri
- G. Borang Untuk Poligami
- H. Contoh Kes Bil 21/98
- I. Contoh Kes Bil 40/98
- J. Fatwa Berkaitan Wali Tahkim
- K. Contoh Kes Bil 22/98
- L. Contoh Kes Bil 9/96
- M. Contoh Kes Bil 92/99
- N. Contoh Kes Bil 8/99
- O. Contoh Kes Bil 30/99
- P. Carta Organisasi Jabatan Kehakiman Syariah Negeri Kedah
- Q. Statistik Bilangan Nikah Tanpa Kebenaran Tahun 1996 Hingga 2000
- R. Statistik Bilangan Nikah Dengan Kebenaran Tahun 1996 Hingga 2000
- S. Statistik Perbicaraan Nikah Tanpa Kebenaran
- T. Statistik Penalti Akibat Nikah Tanpa Kebenaran Tahun 1996 Hingga 2000
- U. Statistik Bilangan Nikah Tanpa Kebenaran Tahun 1996 Hingga 2000
- V. Laporan Lawatan Ke Thailand.

SENARAI KES

Awang Saidin Bin Moksin & Sharifah Binti Osman lwn MAIK

Mahkamah Rendah Syariah Daerah Kota Setar Perbicaraan Mal No. 30/99

Mohd Rizam Bin Md. Taib & Sunita binti Mande lwn MAIK

Mahkamah Rendah Syariah Daerah Kota Setar Perbicaraan Mal No. 23/98

Muhamad Anuar Bin Ismail & Sobirah Bt. Mohamad lwn MAIK

Mahkamah Rendah Syariah Daerah Kota Setar Perbicaraan Mal No. 40/98

Haris Bin Daud & Muniesh Bt. Dasuki lwn MAIK

Mahkamah Rendah Syariah Daerah Kota Setar Perbicaraan Mal No. 22/98

Morad Bin Shafie & Haslinda Bt Syafie lwn MAIK

Mahkamah Rendah Syariah Daerah Kota Setar Perbicaraan Mal No. 9/96

Zainal Bin Ibrahim & Rusita Binti Zainon @ Zainol lwn MAIK

Mahkamah Rendah Syariah Daerah Kota Setar Perbicaraan Mal No. 72/99

Adri Kamal Bin Bashir & Nur Rafidah Binti Salleh lwn MAIK

Mahkamah Rendah Syariah Daerah Kota Setar Perbicaraan Mal No. 8/99

Mukhtar Bin Hussin & Sri Wanti binti Berum

Mahkamah Rendah Syariah Daerah Kota Setar Perbicaraan Mal No. 30/99

Marzuki Bin Chin & Zaiton Binti Dahaman lwn MAIK

Mahkamah Rendah Syariah Daerah Kota Setar Perbicaraan Mal No. 171/99

Shahidan Bin Ismail & Sofiah Binti Abdullah lwn MAIK

Mahkamah Rendah Syariah Daerah Kota Setar Perbicaraan Mal No. 92/98

Morad Bin Mehat Haslinda Binti Syafie lwn MAIK

Mahkamah Rendah Syariah Daerah Kota Setar Perbicaraan Mal No. 38/98

;

SENARAI STATUT

ENAKMEN PENTADBIRAN AGAMA ISLAM NEGERI KEDAH 1962
(Enakmen No. 9 Tahun 1962)

ENAKMEN KELUARGA ISLAM NEGERI KEDAH 1979
(Enakmen Bil. 1 Tahun 1984)

ENAKMEN KANUN JENAYAH SYARIAH NEGERI KEDAH 1988
(Enakmen Bil. 9 Tahun 1988)

ENAKMEN MAHKAMAH SYARIAH NEGERI KEDAH 1993
(Enakmen Bil. 4 Tahun 1994)

ISI KANDUNGAN

	Halaman
ABSTRAK	i
ABSTRACT	ii
PENGAKUAN	iv
PENGHARGAAN	v
TRANSLITERASI	vii
SENARAI SINGKATAN	ix
SENARAI LAMPIRAN	x
SENARAI KES	xi
SENARAI STATUT	xiii
BAB 1	
1.1 PENDAHULUAN	1
1.2 OBJEKTIF KAJIAN	3
1.3 KAWASAN KAJIAN	3

1.4	SKOP KAJIAN	4
1.5	KAJIAN LEPAS	5
1.6	METODOLOGI KAJIAN	6
1.6.1	Metod Pengumpulan Data	6
	a) Metod Kajian Dokumentasi	7
	b) Metod Kajian Lapangan	8
	c) Metod Pengamatan	8
	d) Metod Temubual	8
1.6.2	Metod Analisis Data	10
	a) Metod Induktif	11
	b) Metod Deduktif	11
	c) Metod Komparatif	12
1.7	MASALAH KAJIAN	12
 BAB 2		
PERKAHWINAN TANPA KEBENARAN		
2.1	PENDAHULUAN	13
2.2	ISTILAH PERKAHWINAN TANPA KEBENARAN	18

2.3	LATARBELAKANG PERKAHWINAN TANPA KEBENARAN	21
2.4	CARA PENYIASATAN KES PERKAHWINAN TANPA KEBENARAN	23
2.5	JURUNIKAH PERKAHWINAN	27
2.6	PERKAHWINAN DI LUAR NEGERI YANG BOLEH DIDAFTARKAN	29
2.6.1	Contoh Kes Perkahwinan Tanpa Kebenaran Yang Boleh Didaftarkan	33
2.7	PERKAHWINAN LUAR NEGERI YANG TIDAK BOLEH DIDAFTAR	34
2.8	JUSTIFIKASI PERKAHWINAN TANPA KEBENARAN	38
2.8.1	Poligami	38
2.8.2	Halangan Daripada Ibumapa / Wali	41
2.8.3	Berkahwin Dengan Rakyat Luar Negara	43
2.8.4	Sindiket Menguruskan Perkahwinan	45
2.8.5	Lain-Lain Faktor.	47
a)	Berlakunya Khalwat Atau Zina Dan Hamil Sebelum Berkahwin	47

b)	Hantaran Maskahwin Yang Tinggi Serta Pengaruh Adat Tradisi	48
c)	Peraturan Perkahwinan Yang Ketat	48
	Kesimpulan	50

BAB 3

PERUNTUKAN UNDANG-UNDANG DAN KESAN PENGUATKUASAAN UNDANG-UNDANG

3.1	PENDAHULUAN	51
3.2	LATARBELAKANG MAHKAMAH SYARIAH NEGERI KEDAH	53
3.2.1	Objektif Mahkamah Syariah Negeri Kedah	54
3.2.2	Strategi	55
3.2.3	Struktur Organisasi Mahkamah Syariah Negeri Kedah	56
	Kesimpulan	58
3.3	UNDANG-UNDANG ISLAM MASA KINI	59
3.4	PERANAN PERANAN PENGUATKUASAAN UNDANG-UNDANG DAN BENTUK TINDAKAN PENGUATKUASAAN	61

3.5	KEDUDUKAN PERKAHWINAN TANPA KEBENARAN,DI BAWAH ENAKMEN KELUARGA ISLAM KEDAH 1979	66
3.6	KEDUDUKAN PERKAHWINAN TANPA KEBENARAN DI SISI HUKUM SYARAK	69
3.7	KESAN PENGUATKUASAAN UNDNG-UNDANG	71
3.8	KESEDARAN MASYARAKAT TENTANG PERKAHWINAN TANPA KEBENARAN DI BAWAH ENAKMEN KELUARGA ISLAM KEDAH 1979	76
3.9.	PENALTI DAN PERUNTUKAN-PERUNTUKAN ENAKMEN BERHUBUNG DENGAN PERKAHWINAN TANPA KEBENARAN	80
	Kesimpulan	83

BAB 4

KERAGUAN DAN MASALAH AKIBAT DARIPADA KAHWIN TANPA KEBENARAN

4.1	PENDAHULUAN	85
4.2	KERAGUAN PERKAHWINAN AKIBAT DARIPADA KAHWIN TANPA KEBENARAN	86
	a. Marhalah Atau Jarak Tempat Berkahwin	86
	b. Tiada Siasatan Terperinci Terhadap Latarbelakang Pasangan Terlibat	87
	c. Surat Nikah Palsu	87

d.	Kedudukan Imam-Imam	88
e.	Pergerakan Sindiket	89
4.3	MASALAH-MASALAH BERHUBUNG DENGAN PERKAHWINAN TANPA KEBENARAN	90
a.	Sukar Untuk Mendaftar Perkahwinan	90
b.	Pasangan Boleh Dituduh Di Bawah Kesalahan Berkhalwat	92
c.	Sukar Tuntut Hak Dalam Perkahwinan	92
d.	Sukar Untuk Mendaftar Kelahiran Anak	93
e.	Memusnahkan Hubungan Kekeluargaan	93
f.	Penalti	94
4.4	ANALISIS KES PERBICARAAN JENYAH DARI TAHUN 1996-2000 DI MAHKAMAH RENDAH SYARIAH DAERAH KOTA SETAR	95
4.4.1	Analisis Perkahwinan Di Luar Negeri Yang Mendapat Kebenaran Dari Tahun 1996-2000	96
4.4.2	Analisis Umur Pasangan Terlibat Dari Tahun 1996 – 2000	98
4.4.3	Penggunaan Jenis Wali Dan Tempat Yang Dikunjungi Untuk Akad Nikah Dari Tahun 1996 – 2000	99
4.4.4	Analisis Mahar /Mas Kahwin Perkahwinan Tanpa Kebenaran	100
4.4.5	Analisis Penalti Perkahwinan Tanpa Kebenaran	101
4.4.6	Seksyen Akibat Perkahwinan Tanpa Kebenaran	102

4.5	TINDAKAN UNDANG-UNDANG KE ATAS PERKAHWINAN BERCANGGAH DENGAN SYARAK DAN ENAKMEN	103
	;	
Kesimpulan		107

BAB 5

CADANGAN DAN PENYELESAIAN

5.1	PENDAHULUAN	109
5.2	CADANGAN DAN PENYELESAIAN	110
a.	Hukum Perkahwinan Tanpa Kebenaran Dikaji	111
b.	Kuasa Mengakad Perkahwinan Perlu Ditentukan	112
c.	Peruntukan Yang Membenarkan Gadis Membuat Tuntutan Ke Mahkamah Jika Wali Enggan	114
d.	Mahkamah Perlu Mempercepatkan Proses Permohonan Untuk Berpoligami	115
e.	Kerjasama MAIK Dengan Negara-Negara Luar	116
Rumusan		117